K4E ARTIKKELI (kreikan kielioppi)

(päivitelty 20.11.2023)

K KREIKKA https://gen.fi/k.html
K4 KIELIOPPI https://gen.fi/k4.html
K4E PRONOMINIT https://gen.fi/k4e.html
K4E Artikkeli (kreikan kielioppi)
https://gen.fi/k4e-art.html

SISÄLLYSLUETTELO

0. Dokumentteja
1. Johdanto
2. Artikkelin taivutus
3. Vokatiivi

0. DOKUMENTTEJA

K Kreikka (sivukartta)
https://gen.fi/k.html

Aejmelaeus, Lars: Uuden testamentin kreikan kielioppi. Kirjapaja 2008 (LA) s. 21, s. 124–127
Blomqvist–Toivanen: Johdatus UT:n kreikkaan. Gaudeamus 1974 [2010] (BT) s. 26 [28], 37 [39]
Liljeqvist, Matti: Uuden testamentin sanakirja kreikka–suomi. Finn Lectura 2007 (MLK)

1. JOHDANTO

Kreikan kielessä ei ole epämääräistä artikkelia. Määräinen artikkeli taipuu pronominin tavoin. Alun perin se on ollutkin demonstratiivinen pronomini eli osoittava "hän, se/tämä". Artikkelia voidaan käyttää myös relatiivisena merkityksessä "joka".

ὁ ἡ τό art. & dem.pron. & rel.pron. (19904x) tietty, tunnettu; hän, se, tämä; joka

- 1. (demonstratiivisena) hän, se
  τοῦ γένος ἐσμέν: hänen sukuaan me olemme – Ap. t. 17:28
- 2. toinen
  οἱ μὲν – – οἱ δέ: toiset – – toiset – Ap. t. 14:4
- 3. vie kertomusta eteenpäin:
  οἱ δὲ ἀκούσαντες: kuultuaan he – Matt. 2:9
- 4. artikkelina yksilöi:

ὁ τεχθεὶς βασιλεύς: se äsken syntynyt kuningas – Matt. 2:2
ὁ βασιλεύς: (se) kuningas (Herodes) – Matt. 2:3

• 5. myös erisnimien kanssa usein ilmaisemassa sijamuotoa:
᾿Αβραὰμ ἐγέννησεν τὸν ᾿Ισαάκ:
Abrahamille syntyi Iisak – Matt. 1:2

• 6. liittyy substantiiviin, jolla on genetiiviattribuutti:
τὸ ὄνομα αὐτοῦ: hänen nimensä

• 7. dem.pron:n kanssa:
ὁ λαὸς οὗτος: tämä kansa – Matt. 15:8
ἐκείνη ἡ ἡμέρα: tuo päivä

• 8. korvaa vokatiivia:
ναὶ ὁ πατήρ: niin, Isä – Matt. 11:26

• 9. substantivoi adjektiivin, infinitiivin tai partisiipin:
ἐν τῷ κρυπτῷ: salassa – Matt. 6:4
τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ: Jumalan hyvyys – Room. 2:4
ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς:
vanhempien viedessä sisään – Luuk. 2:27
ὁ βαπτίζων: (Johannes) Kastaja – Mark. 6:14

• 10. lukusanojen yhteydessä korostaa tiettyä joukkoa:
οἱ δέκα: ne (muut) kymmenen (opetuslasta) – Matt. 20:24

• 11. prepositioilmausten yhteydessä:
τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ: talossa oleville – Matt. 5:15
οἱ μετ᾿ αὐτοῦ: hänen seuralaisensa – Matt. 12:3

• 12. adverbien kanssa:
τὸ ἔξωθεν: ulkopuoli – Matt. 23:25
τὸ πλησίον: lähimmäinen – Matt. 5:43

• 13. ilmaisee artikkelia seuraavan genetiivirakenteen kanssa
sukulaisuutta tai omistussuhdetta:
᾿Ιάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου:
Jaakob Sebedeuksen poika – Matt. 10:2
Καισάρια τῆς Φιλίππου: Filippoksen Kesarea – Mark. 8:27

• 14. (relatiivisena) joka
ὁ μέλλων ἔρχεσθαι: joka oli tuleva – Matt. 11:14
οἱ μέλλοντες πιστεύειν: jotka vastedes uskovat – 1. Tim. 1:16
ὁ μέλλων κρίνειν: joka on tuomitseva – 2. Tim. 4:1

• 15. artikkelin neutrimuoto voi viitata koko lauseeseen
tai yksittäisiin sanoihin:
τὸ Οὐ φονεύσεις: se kun sanotaan: Älä tapa – Matt. 19:18
τὸ εἰ δύνῃ:
mitä siihen tulee kun sinä sanot: Jos voit – Mark. 9:23

τὸ δὲ ἀνέβη: mutta se että hän astui ylös – Ef. 4:9

- 16. ntr. mon. τά: asiat
  τὰ τοῦ Θεοῦ:
  Jumalan asiat, Jumalan suunnitelmat – Mark. 8:33
- 17. sanontojen genetiivirakenteissa artikkeli voi jäädä pois:
  ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ: Jumalan sana – 2. Kor. 2:17
  λόγος Θεοῦ: Jumalan sana – 1. Tess. 2:13

vrt. ὅς. LA § 18, LA § 44,5, LA § 98–103, LA § 222, LA § 223

Kreikassa, samoin kuin arameassa, henkilönnimet varustetaan usein artikkelilla. Erisnimistä ei käytetä monikkomuotoja.

ὁ ᾽Ιησοῦς

2. ARTIKKELIN TAIVUTUS

sijamuoto	yks. mask.	yks. fem.	yks. ntr.
N (nominatiivi, nimentö)	ὁ ho	ἡ hee	τό to
G (genetiivi, omanto)	τοῦ tuu	τῆς tees	τοῦ
D (datiivi, annanto)	τῷ too	τῇ tee	τῷ
A (akkusatiivi, kohdanto)	τόν ton	τήν teen	τό

	mon. mask.	mon. fem.	mon. ntr.
N	οἱ hoi	αἱ hai	τά ta
G	τῶν toon	τῶν	τῶν
D	τοῖς tois	ταῖς tais	τοῖς
A	τούς tuus	τάς taas	τά

3. VOKATIIVI

Vokatiiviin eli puhuttelusijaan tai kutsumisen sijaan, "kutsunto", liittyy klassisessa kreikassa aina huudahdussana "oo". Koinee-kreikassa vokatiiveja voidaan käyttää myös ilman oo-interjektiota.

ὦ oo interj. (17x) oi!

ὦ Θεόφιλε (Apt01_01) oi Teofilos, UKR hyvä Teofilos